

15. KESÄKUUTA 2026

LUONTOSELVITYS, TAUVO

JULIA LINERI, YMPÄRISTÖASiantuntija

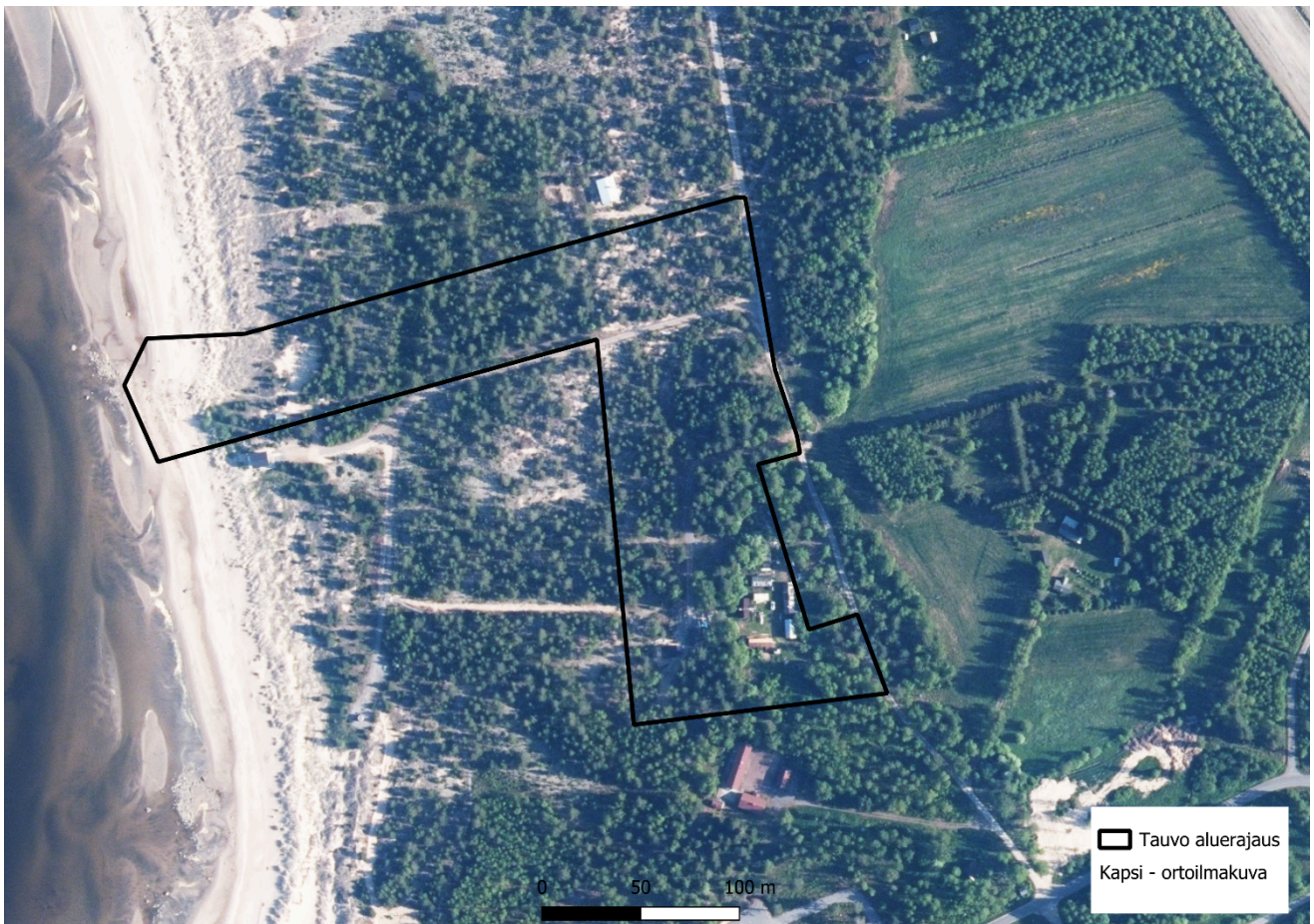
Sisällysluettelo

1.	JOHDANTO	3
2.	AINEISTO JA MENETELMÄT	3
3.	KOHTEEN YLEISKUVAUS	4
4.	HUOMIONARVOISET KOHTEET JA SUOJELUALUEET	5
5.	ALUEEN MAA- JA KALLIOPERÄ	7
6.	KASVILLISUUS JA LUONTOTYYPIT	9
7.	LAJISTO	15
8.	JOHTOPÄÄTÖKSET	16
9.	LÄHTEET	18

1. JOHDANTO

Työssä on laadittu luontoselvitys Siikajoen Tauvon ranta-asemakaavan laajennusta varten. Kaavoitettava alue sijaitsee Siikajoen Tavossa noin 10 kilometrin päässä Siikajoen keskustasta länteen. Kaavoittajana toimii KimmoKaava. Luontoselvitys on tilattu kaavoittajan toimesta.

Kuva 1. Kaavarajaus

Luontoselvityksen maastotyön sekä raportin on tehnyt Julia Lineri, joka on ympäristöasiantuntija (DI ja luontokartoittaja EAT).

2. AINEISTO JA MENETELMÄT

Luontoselvityksen esityönä arvioitiin olemassa olevan paikkatiedon, maastokartta- ja ilmakuvatulkinnan perusteella alustavasti alueen suojelullisista syistä huomioon otettavat luontokohteet.

LUONTOSelvitys, TAUVO

Maastossa havainnoitiin luontotyyppien kasvillisuuden yleispiirteitä, luonnontilaisuutta ja suojellullisia arvoja. Luontotyytit luokiteltiin Suomen luontotyyppien punaisen kirjan (Kontula & Raunio, 2018), Metsätyypit – kasvupaikkaoppaan (Hotanen ym., 2018) ja Suotyytit ja turvekankaat – kasvupaikkaoppaan (Hotanen ym. 2021) mukaan. Suojellullisesti arvokkaiksi luontotyypeiksi luetaan kohteet, jotka merkittävästi lisäävät alueen luonnonarvoja. Näitä ovat muun muassa Suomen luonnonsuojelulain nojalla suojellut 7 luvun 64 §:n ja 65 §:n luontotyytit, metsälain 10 §:n erityisen tärkeät elinympäristöt, vesilain 2 luvun 11 §:n turvaamat pienvesiluontotyytit, Suomen punaisen kirjan uhanalaiset luonnontilaiset ja luonnontilaisen kaltaiset luontotyytit, ja muuten luontoarvoiltaan arvokkaiksi todetut kohteet (Mäkelä & Salo, 2024). Luonto-oloja tarkasteltiin myös aiempien kaavoitusten yhteydessä laadittujen luontoselvitysten ja muun olemassa olevan aineiston perusteella.

Tarvittaessa havaitut luontotyytit luokiteltiin arvoluokkiin Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi -oppaan mukaisesti (Mäkelä & Salo 2024, luku 7.2). Nämä luokat ovat:

- Luokka 1: Lainsäädännöllä turvatut kohteet
- Luokka 2: Erityisen tärkeät kohteet
- Luokka 3: Monimuotoisuutta turvaavat kohteet
- Luokka 4: Monimuotoisuutta tukevat kohteet

Maastokäynti toteutettiin 6.9.2025. Tällöin oli vielä hyvin nähtävissä alueen kasvillisuutta ja luonto-oloja, vaikka ajankohta olikin syyskuussa.

Pesimälinnuston täydentävä käynti tehtiin 6.-7.6.2026.

3. KOHTEEN YLEISKUVAUS

Metsäkasvillisuusvyöhykkeiden aluejaossa Tauvon kaava-alue sijaitsee keskiboreaalaisella Pohjanmaan vyöhykkeellä (3a). Suokasvillisuusvyöhykejaossa alue sijaitsee Pohjanmaan aapasuot -vyöhykkeellä (alajaossa Suomenselän ja Pohjois-Karjalan aapasuo). Eliömaantieteellisessä jaossa alue kuuluu Keski-Pohjanmaahan (KP).

LUONTOSELVITYS, TAUVO

Kaavoitettavalla alueella sijaitsee pari asuinrakennusta Kaasantien varrella. Kaavoitettavan alueen ympärillä sijaitsee myös loma-asutusta. Alueen eteläpuolella sijaitsee Tauvon uimaranta ja pohjoispuolella Tauvon majakka. Lännestä kaava-alue rajoittuu Perämereen.

4. HUOMIONARVOISET KOHTEET JA SUOJELUALUEET

Kaava-alueen sisällä esiintyy tunnettuja huomionarvoisia kohteita, kuten rannikon avoimet ja metsäiset dyynit, joista avataan enemmän luvussa 6. Rannikon avoimet dyynit ovat luonnonsuojelulain 9/2023 65 §:n nojalla tiukasti suojeltu luontotyyppi. Rannikon metsäiset dyynit ovat 64 §:n nojalla suojeltu luontotyyppi. Näiden luontotyyppien hävittäminen ja heikentäminen on kiellettyä luonnonsuojelulain nojalla. Nämä on inventoitu Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen toimesta vuonna 2024.

”ELY-keskus voi kuitenkin luonnonsuojelulain 66 §:n mukaisesti myöntää yksittäistapauksessa poikkeuksen 65 §:n 1 momentissa tarkoitetusta kiellosta, jos kyseisen luontotyypin suojelutavoitteet eivät huomattavasti vaarannu tai luontotyypin suojelu estää yleisen edun kannalta erittäin tärkeän hankkeen tai suunnitelman toteuttamisen eikä hankkeelle tai suunnitelmalle ole teknisesti ja taloudellisesti toteutettavissa olevaa vaihtoehtoa.” (POPELY/437/2024)

Kaavoitettavan alueen lähellä sijaitsee luonnonsuojelualueita (kuva 2). Lähin Natura2000- alue, Siikajoen lintuvedet ja suot (SACFI1105202/SPAFI1105202), sijaitsee noin 3,6 kilometrin päässä idässä. Natura-alueen ympärillä sijaitsee myös lähimmät yksityisten mailla sijaitsevat luonnonsuojelualueet, valtion muut suojelualueet sekä luonnonsuojeluohjelman alueet.

Kaavoitettava alue sijaitsee Oulun seudun kerääntymisalueen kupeessa, joka on kansainvälisesti (IBA) ja kansallisesti (FINIBA) tärkeä lintualue (kuva 3). Kerääntymisalue on myös maakunnallisesti arvokas lintualue (MAALI-alue). Lisäksi kaava-alue sijoittuu kokonaisuudessaan Kalajoki-Siikajoki muuttoreitit – nimiselle maakunnallisesti arvokkaalle lintualueelle (MAALI-alue).

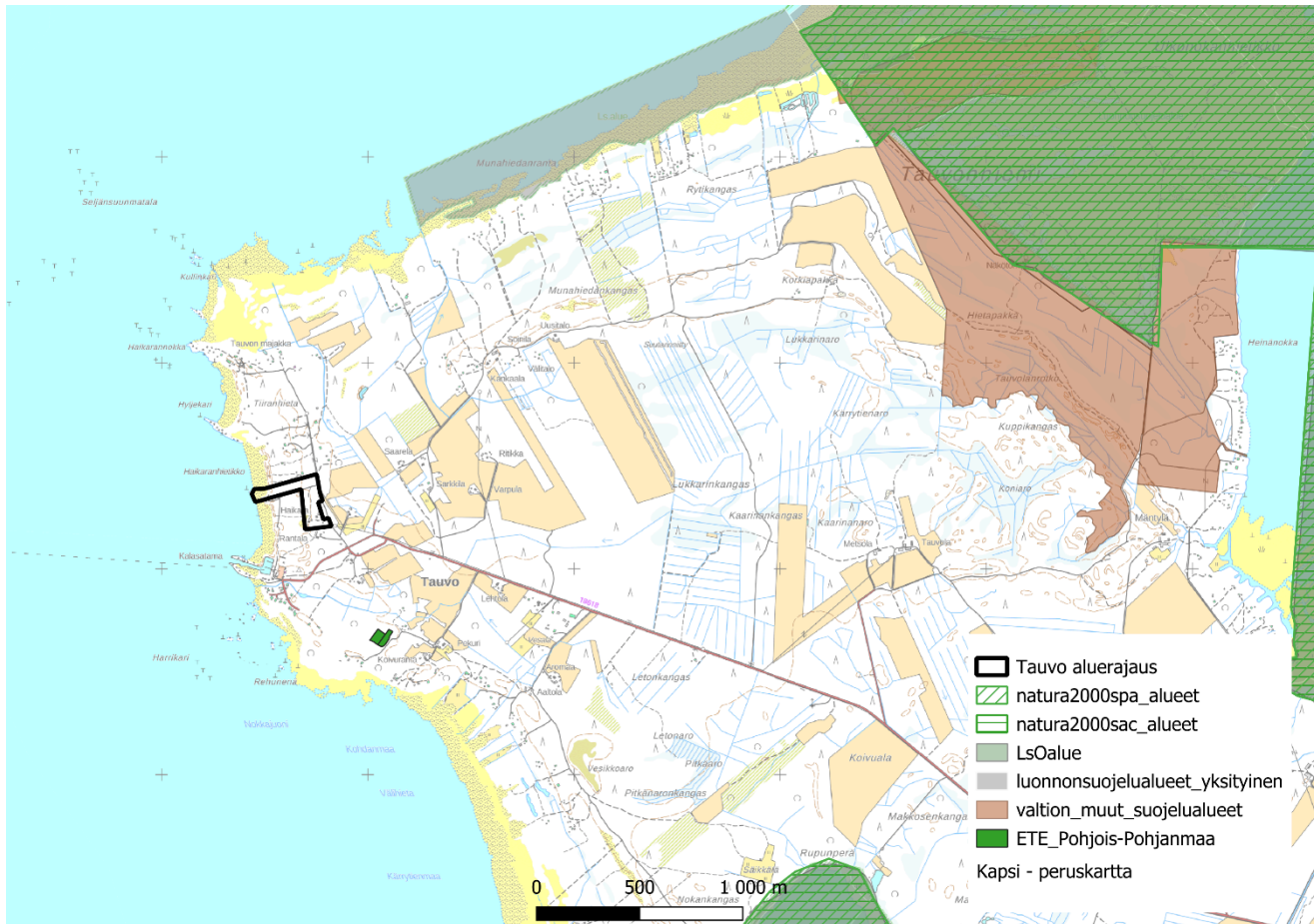
Oulun seudun kerääntymisalueelta ja Kalajoki-Siikajoki muuttoreiteilla monien lajien muutto pesimäalueille pohjoiseen hajaantuu eri suuntiin. Siikajoen rannikon yli lentää useita lintulajeja, kuten hanhia, joutsenia ja petolintuja. Siikajoki toimii selkeästi monien suoran rannikkoreitin päätelinjana kohti Oulun tuntumaa, josta leviävät eri suuntiin. Tauvo toimiikin yhtenä merkittävänä lintujen muutontarkkailupisteinä. Merikotka erityisesti keväisin suosii Perämeren rannikkolinjaa muuttolinjanaan, joten Pyhäjoella ja Siikajoen Tavossa on tehty havaintoja muuttavista merikotkista. (Hölttä, H. 2013)

LUONTOSELVITYS, TAUVO

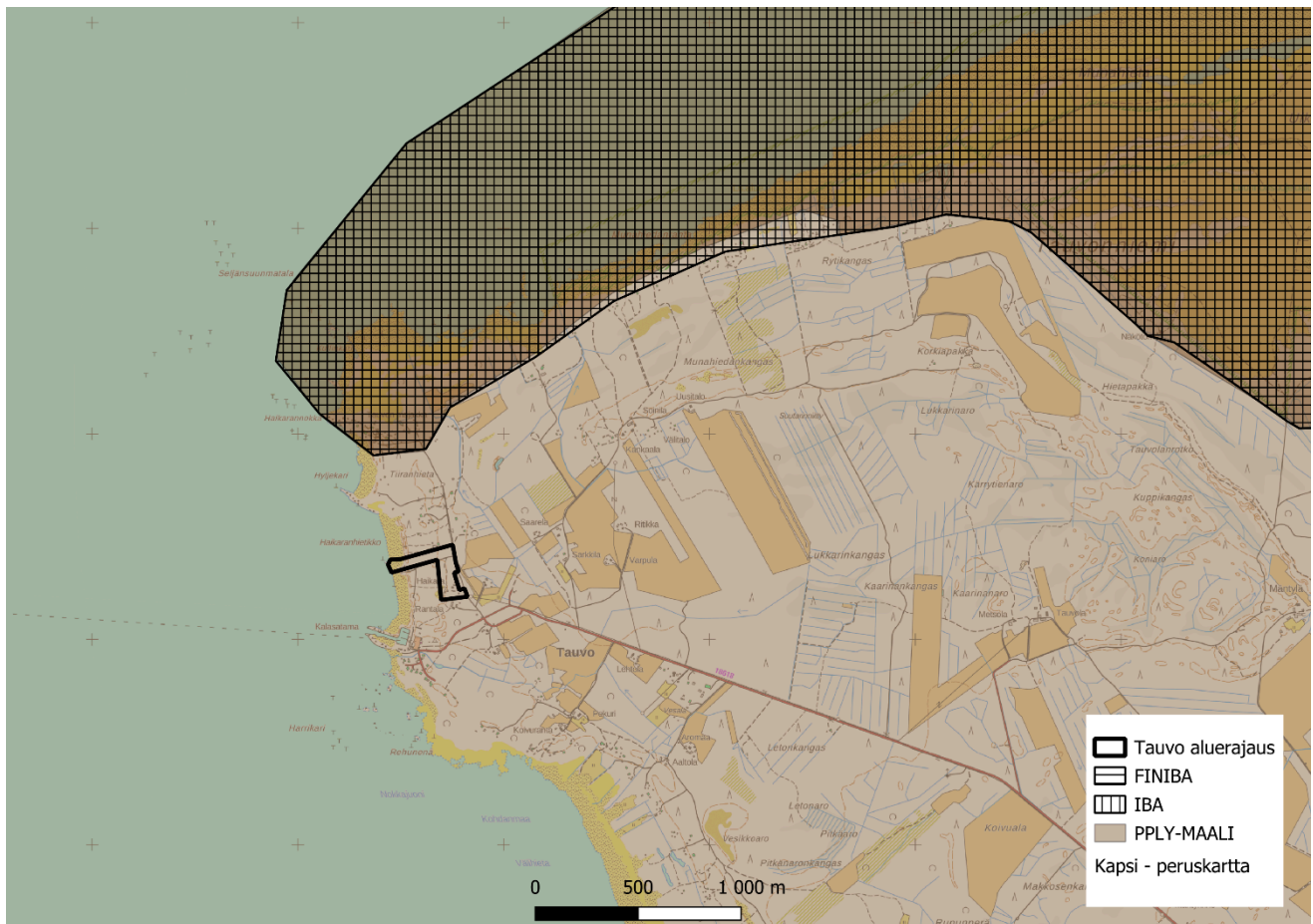
Kaava-aluetta lähin pohjavesialue on Alhonmäki-Isokankaan pohjavesialue (11748001), joka on muuhun vedenhankintakäyttöön soveltuva pohjavesialue (luokka 2). Pohjavesialue sijaitsee noin 9,6 kilometrin päässä koillisessa.

Alueella ei esiinny muinaisjäännöksiä tai muita arvokkaita kulttuuriperintökohteita.

Kuva 2. Lähimmät huomionarvoiset alueet

LUONTOSELVITYS, TAUVO

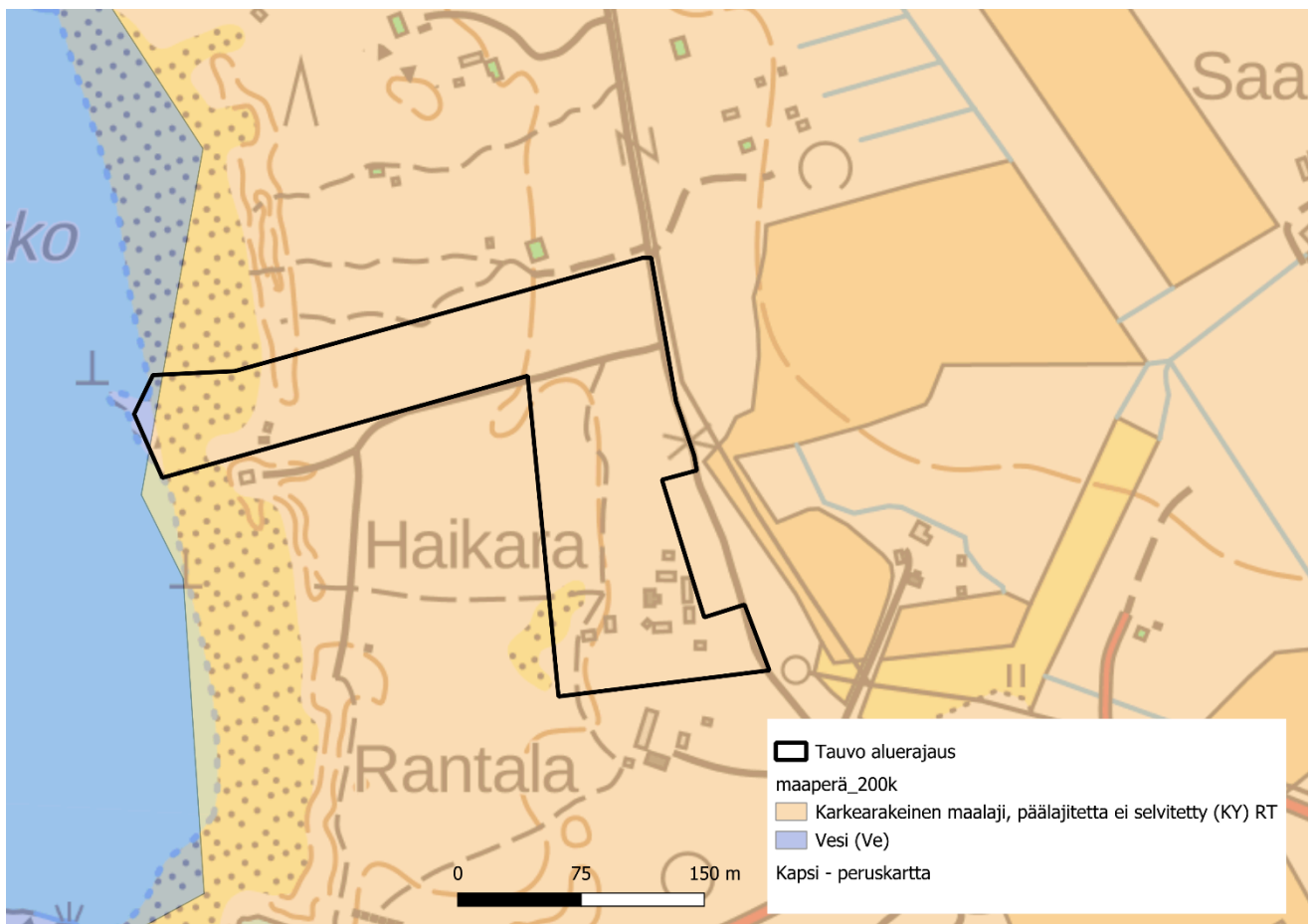
Kuva 3. Linnustollisesti arvokkaat alueet

5. ALUEEN MAA- JA KALLIOPERÄ

Geologian tutkimuskeskuksen aineistojen (2025) mukaan maaperä (kuva 4) alueella on pääosin karkearakeista maalajia. Maastossa maalaji vaikutti pääosin koostuvan hiekasta ja muista karkearakeisista maalajeista. Kaava-alueen kallioperä koostuu kiillegneissistä (kuva 5).

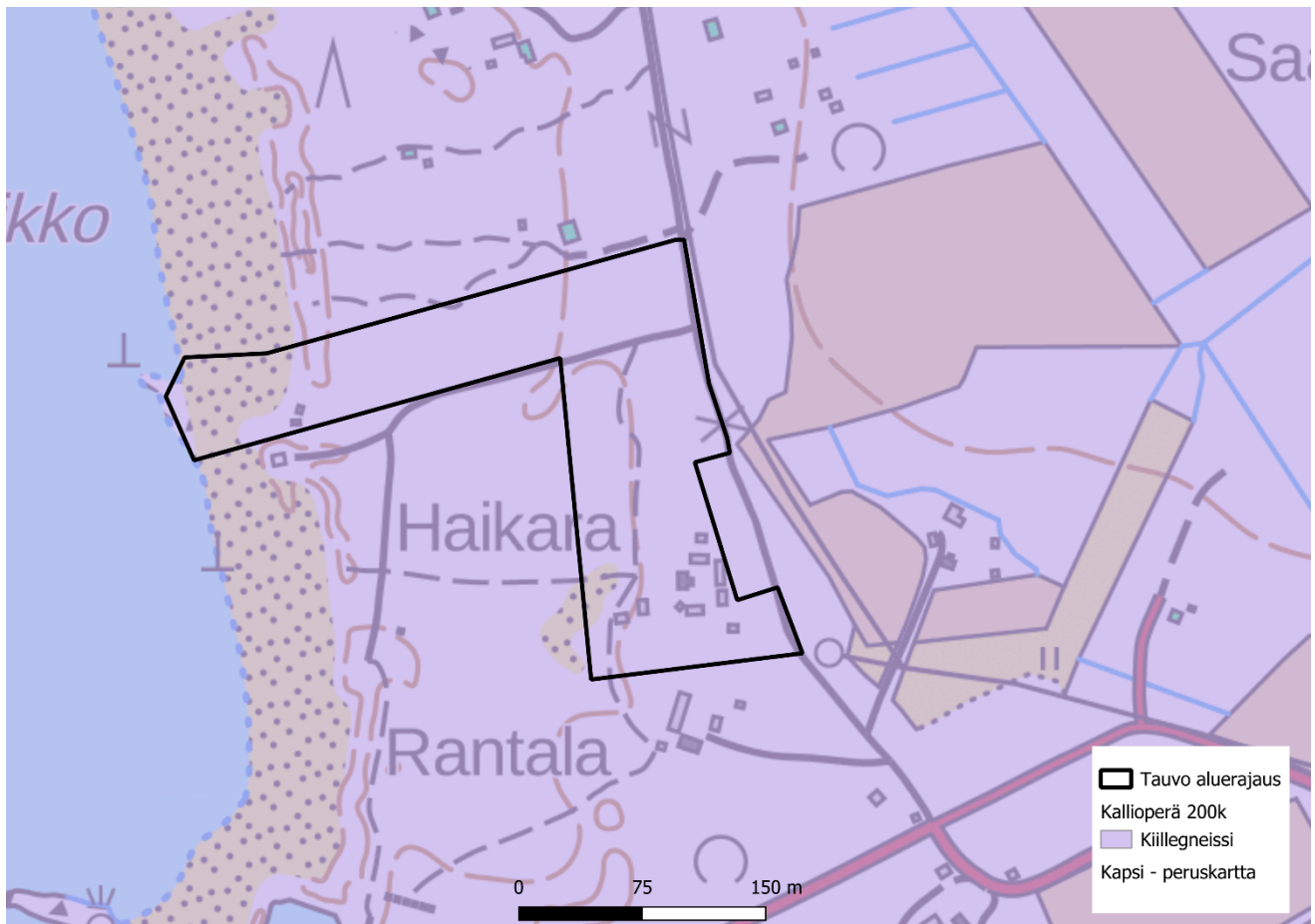
LUONTOSELVITYS, TAUVO

Kuva 4. Alueen maaperä

LUONTOSELVITYS, TAUVO

Kuva 5. Alueen kallioperä

6. KASVILLISUUS JA LUONTOTYYPIT

Tässä luvussa esitetään alueelta löydetty kasvillisuus- ja luontotyyppit. Luontotyyppit on luokiteltu Suomen luontotyyppien punaisen kirjan, Metsätyypit – kasvupaikkaoppaan mukaan.

Kaava-alueen ranta koostuu rannikon avoimista ja metsäisistä dyyneistä, joiden välissä sijaitsee variksenmarja-kanervatyypin kuivaa kangasta. Rannikon avoimet dyynit sijaitsevat kaava-alueen länsikärjessä, jossa alue koostuu pääosin hiekkarannasta, ja dyynien rantakasvillisuudesta, kuten suola-arhoa, järviruokoa ja rantavehnää. Metsäisemmällä dyynillä kasvillisuuspeitteisyys koostuu rantavehnästä, sarjakeltanosta, metsälauhasta ja myös jäkälistä. Sammalia esiintyy myös jonkin verran. Pensaskerroksessa sisämaahan päin siirryttäessä esiintyy myös mm. katajaa ja pieniä mänty- ja koivuntaimia. Katajaa ei kuitenkaan esiintynyt valtalajina, kuten olemassa olevan Tauvon ranta-asemakaavan alueella olevilla katajakedoilla. Valtapuulajina esiintyy mäntyä metsäisemmällä dyynillä sekä kuivalla kankaalla.

LUONTOSELVITYS, TAUVO

Kuivalla kankaalla varvut ovat valtalajeina kenttäkerroksessa. Jäkälää esiintyy runsaasti ja paikoittain esiintyy valtalajinakin. Sammalia esiintyy runsaammin kuin metsäisemmällä dyynillä.

Kuva 6. Rannikon avointa dyyniä

LUONTOSELVITYS, TAUVO

Kuva 7. Rannikon metsäistä dyyniä

Kuva 8. Kuivaa kangasta

Asutuskeskittymän ympärillä alueen maisema muuttuu merkittävästi koostuen lehto- ja havumetsäkankaan kuvioista. Lehdon kuvio on levinnyt jonkin verran myös kuivahkon kankaan kuviolle ja levittyen myös kuivan kankaan kuvioinnille. Kuivahkon kankaan kuvio toimii lähinnä lehdon ja kuivan kankaan vaihtumisvyöhykkeellä, eikä vaikuttanut puhtaasti luonnontilaiselta kuivahkolta kankaalta. Kasvillisuus koostui kuivan, kuivahkon ja lehdon lajeista. Lehdon kuviointia ei vaikuttanut luonnontilaiselta, vaan lähinnä kulttuurivaikutteiselta lehdon kuvioinnilta. Tähän vaikuttaa myös se, että lehdon kuvio keskittyy lähinnä asuinkeskittymän yhteyteen. Lehdon kuvioinnin eteläosassa kaava-alueen rajalla on nähtävissä, että lehtomainen kuviointi jatkuu etelään päin, mutta siihen on sekoittunut myös varpukasvillisuutta, kuten puolukkaa ja mustikkaa. Lehdon kuviointi muistuttaakin paikoin asuinkeskittymän reunoilla lehtomaista kangasta.

LUONTOSELVITYS, TAUVO

Kuva 7. Kulttuurivaikuttainen lehto asuinkeskittymän alueella. Takana on asuinrakennuksen pihapiiriä

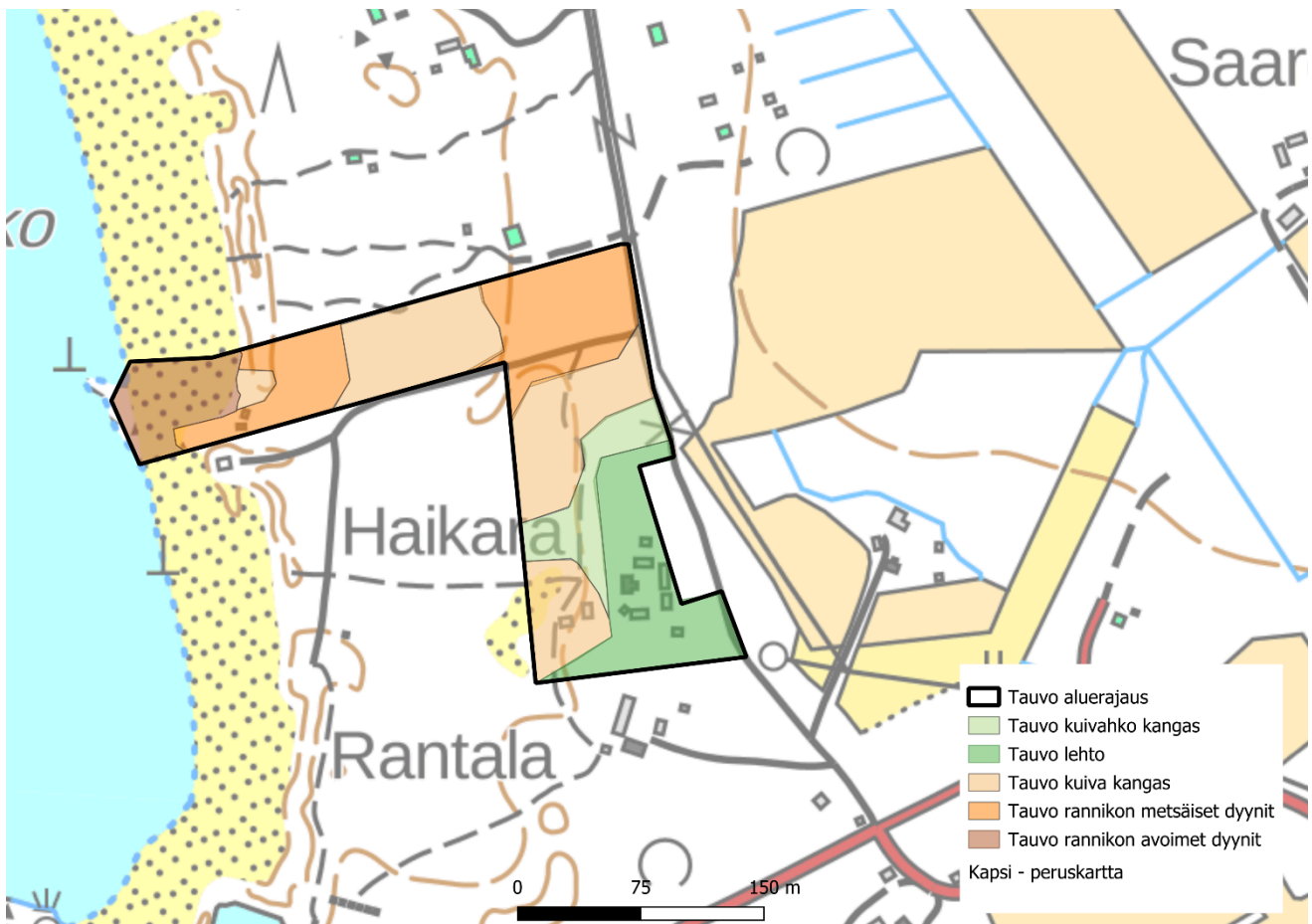
LUONTOSELVITYS, TAUVO

Kuva 8. Lehto muistuttaa eteläosassa enemmän lehtomaisempaa kangasta ja varpujen peittävyys suurempi kuin muualla osassa lehtoa

LUONTOSelvitys, TAUVO

Kuva 9. Alueen kasvillisuuskuviot

7. LAJISTO

Maastossa ei tehty runsaasti lajihavaintoja. Ainoastaan maastossa kuultiin sinitäinen ja mustarastas äänessä. Lisäksi havaittiin muutamia sudenkorentoja. Maastossa ei huomattu suurien petolintujen pesiä tai muita mahdollisia pesä- tai jälkihavaintoja. Petolintujen pesiä ja reviirejä ei ollut myöskään tiedossa olemassa olevissa aineistoissa.

Koko kaava-alueelta haettiin myös Suomen Lajitietokeskukselta ajankohtaiset uhanalaisten lajien esiintymistiedot hankealueelta. Kaava-alueelta on tehty rannalta havainto tundrakurmitsasta muuton aikaan vuonna 2019. Lisäksi kaava-alueen koillisreunassa on havaittu peltopyy syyskuussa 2006. Kaava-alueen lähellä on tehty runsaasti lintuhavaintoja, kuten merikotkasta Tiira-aineistojen perusteella. Havainnot painottuvat vahvasti muutonaikaan. Havaintojen perusteella voidaan todeta, että alue on muuttolinnustollisesti arvokasta aluetta pääosin rannan tuntumassa.

LUONTOSELVITYS, TAUVO

Alueelle tehtiin täydennetty pesimälinnustoselvitys 6.-7.6.2026. Kaava-alueella tarkasteltiin klo 5-7 välillä alueen pesimälintulajistoa. Kaava-alueelta saatiin havaintoja pajulinnusta, vihervarpusesta, peiposta ja pikkukäpylinnusta. Käen laulua kuului kauempaa alueelta. Suurin osa havainnoista tehtiin Kaanaantien varrelta eikä dyynialueelta juurikaan tullut havaintoja pesivistä lajeista. Pesimälinnustotarkastelun osalta voidaan todeta alueen pesimälinnuston olevan tavanomaista.

8. JOHTOPÄÄTÖKSET

Työssä on laadittu luontoselvitys Siikajoen Tauvon ranta-asemakaavan laajennusta varten. Kaava-alueen ranta koostuu rannikon avoimista ja metsäisistä dyyneistä, joiden välissä sijaitsee variksenmarja-kanervatyypin kuivaa kangasta. Asutuskeskittymän ympärillä alueen maisema muuttuu merkittävästi koostuen lehto- ja havumetsäkankaan kuvioista. Lehdon kuvio on levinnyt jonkin verran myös kuivahkon kankaan kuviolle ja levittyen myös kuivan kankaan kuvioinnille. Kuivahkon kankaan kuvio toimi lähinnä lehdon ja kuivan kankaan vaihtumisyöhykkeellä, eikä vaikuttanut puhtaasti luonnontilaiselta kuivahkolta kankaalta. Lehdon kuviointia ei vaikuttanut luonnontilaiselta, vaan lähinnä kulttuurivaikutteiselta lehdon kuvioinnilta. Lehdon kuviointi muistuttaa myös paikoin asuinkeskittymän reunoilla lehtomaista kangasta.

Rannikon avoimet dyynit ovat luonnonsuojelulain 9/2023 65 §:n nojalla tiukasti suojeltu luontotyyppi. Rannikon metsäiset dyynit ovat 64 §:n nojalla suojeltu luontotyyppi. Näiden luontotyyppien hävittäminen ja heikentäminen on kiellettyä luonnonsuojelulain nojalla. Nämä alueet luokitellaan Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi - oppaan mukaan luokkaan 1: Lainsäädännöllä turvatut kohteet. Tällaisen luokituksen alueella luonnonarvoja heikentävä maankäyttö ei ole sallittua.

Loma-asutuksen lisääntymisen myötä alueelle kohdistuu rakentamisen suoran maankäytön lisäksi myös välillisiä vaikutuksia, jotka liittyvät erityisesti liikkumisen ja virkistyskäytön lisääntymiseen. Vaikutukset kohdistuvat todennäköisimmin rannikon avoimiin ja metsäisiin dyynialueisiin sekä niiden välisiin kuiviin kangasmetsiin, jotka ovat kulutukselle herkkiä luontotyyppejä.

Välillisinä vaikutuksina voidaan arvioida syntyvän muun muassa kasvillisuuden kulumista, pintamaan rikkoutumista sekä eroosion lisääntymistä. Kulutus kohdistuu tyypillisesti kulkureiteille ja niiden lähiympäristöön. Vaikutusten seurauksena luontotyyppien rakenne voi muuttua siten, että jäkälä- ja sammalpeitteet vähenevät, paljas hiekkapinta lisääntyy ja kasvillisuus muuttuu kulutusta sietävämmäksi. Tämä heikentää erityisesti dyyniluontotyyppien luonnontilaa ja voi pitkällä aikavälillä lisätä eroosioherkkyyttä sekä muuttaa luontotyyppien kehityssuuntaa. Vaikka loma-asutusta ei perusta suoraan dyynialueelle, voi loma-asutuksesta seurata välillisiä

LUONTOSelvitys, TAUVO

vaikutuksia tämän perusteella. Suositeltavaa on pyrkiä huomioimaan loma-asutuksen sijoittamisella kulutukselle herkkä alueet. Kulutukselle herkille alueille rakentamisen ja käytön yhteydessä on tarvittaessa syytä informoida alueella liikkuvia siitä, että alue on kulutukselle herkkää eikä esimerkiksi merkityiltä teiltä saa poiketa.

Suosituksena on myös ylläpitää dyyniolosuhteiden luontoarvoja luonnonhoidollisin menetelmin, joita ovat niittäminen, puun taimien/pensakoiden poistot ja vieraslajien poistot. Hoitotoimissa huomioitava, ettei vahingoiteta dyynien luontoarvoja. Mikäli hoitotoimenpiteitä on tarve tehdä koneellisesti, on oltava aina yhteydessä Lupa- ja valvontavirastoon. Dyynit ovat myös herkkiä kulumiselle, joten virkistyskäytönkin suhteen on syytä huolehtia, ettei dyynit pääse kulumaan merkittävästi. Virkistyskäytössä voidaan suosia muun muassa ohjattuja ulkoilureittejä. Dyynillä kulkemiselle voidaan varata esimerkiksi maakateaineita tai pitkospuita ehkäisemään kulumista. Mekaanista kulumista on myös vältettävä.

Kaavoitettava alue sijaitsee Oulun seudun kerääntymisalueen kupeessa, joka on kansainvälisesti (IBA) ja kansallisesti (FINIBA) tärkeä lintualue. Kerääntymisalue on myös maakunnallisesti arvokas lintualue (MAALI-alue). Lisäksi kaava-alue sijoittuu kokonaisuudessaan Kalajoki-Siikajoki muuttoreitit – nimiselle maakunnallisesti arvokkaalle lintualueelle (MAALI-alue). Muuttolinnusto todennäköisesti kulkee Tauvon alueen ylitse varsinaisille kerääntymisalueille. Pesimälinnustotarkastelun osalta voidaan todeta alueen pesimälinnuston olevan tavanomaista täydennetyn pesimälinnustokäynnin yhteydessä. Maankäytön muutoksia suunniteltaessa on suositeltavaa huomioida kuitenkin lintujen pesimärauha (huhti-heinäkuu) mm. rakentamisen ja puuston poiston sijoittamiseksi pesimärauhan ulkopuolelle.

9. LÄHTEET

Hölttä, H. 2013. Lintujen muuttoreitit ja pullonkaula-alueet Pohjois- Pohjanmaalla tuulivoimarakentamisen kannalta

Kontula, T. & Raunio, A. (toim.). 2018. Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 2: luontotyyppien kuvaukset. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö. Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018. 925 s.

Mäkelä, K. & Salo, P. 2024. Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle. 2. korjattu painos. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö. Helsinki. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 43/2023. 374 s.

POPELY/437/2024. Ilmoitus luonnonsuojelulain luontotyyppien inventointien tuloksista

Siikajoen kunta. 2006. Tauvo, Siikajoki – ranta-asemakaava. Kaavaselostus